

Stöd vid övergångar för jourhemsplacerade yngre barn

Skolfam- och familjehemskonferensen 2025

Ann-Sofie Bergman och Hanna Linell

Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet

Presentationen bygger på två forskningsprojekt

- Jourhemsplaceringar av barn – socialtjänstens arbete, barns delaktighet och behov utifrån våldsutsatthet (delprojekt i forskningsprogrammet SIVIN-Barn, Marie Cederschiöld högskola, finansierat av FORTE)

<https://www.mchs.se/forskning/forskningsprogram/forskningsprogram-sivin-barn.html>

- Jourhemsplacering som lösning för yngre barn – stöd vid övergångar ur barns, jourhemsföräldrars och professionellas perspektiv (fortsatt forskningsprojekt vid Stockholms universitet, finansierat av FORTE)
- Forskare: Maria Eriksson, Ann-Sofie Bergman, Hanna Linell

Projektets syfte och frågeställningar

Syftet med forskningsprojektet är att undersöka jourhemsplaceringar som lösning för yngre barn i relation till barns rättigheter och behov och att utvärdera, anpassa och implementera en intervention för att stödja yngre barn vid övergångar till och från jourhemsplacering.

1. Vid vilka situationer och problem används jourhemsplacering som lösning för yngre barn och vilka faktorer framstår som viktiga för att stödja barn i övergångar till och från placering?
2. Vilka faktorer lyfts fram som viktiga för jourhemspraktiken utifrån professionellas, jourhemsföräldrars och barns perspektiv?
3. Hur ser det nuvarande arbetet ut för att ge information och stöd till yngre barn vid övergångar till och från jourhemsplaceringar?
4. Hur fungerar informations- och stödmaterialet "Att landa väl" för att möta barns behov vid övergångar enligt barns, jourhemsföräldrars och professionellas erfarenheter? Behöver materialet anpassas och utvecklas vidare? I så fall hur?
5. Vilka faktorer kan underlätta respektive hindra implementeringen av ett material för att ge information och stöd till barn vid övergångar till och från jourhemsplaceringar?

Metod och material

Intervjustudie: intervjuer med chefer, handläggare, konsulenter, jourhemsföräldrar och barn

Utvärdering: av Rädda Barnens informations- och stödmaterial "Att landa väl" – professionella och jourhemsföräldrar får först en kort utbildning och prövar sedan materialet. Korta uppföljande intervjuer genomförs. Resultat diskuteras med en referensgrupp av unga med erfarenhet av jourhemsplacering och personer med erfarenhet av att ge stöd till barn och unga via någon frivillig organisation.

Vad är jourhem?

Definitionen av jourhem:

- Jourhem är en person eller familj som tar emot barn i sitt hem när socialtjänsten i kommunen behöver utreda barnets situation (Socialstyrelsen).
- Jourhem förväntas kunna ta emot ett barn som behöver placeras akut och det kan därför vara med kort varsel dygnet alla timmar (Socialstyrelsen).
- "Enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård, omsorg och uppfostran (jourhem)" (Socialtjänstlagen, 22 kap. 4§).
- Jourhemsplaceringar är avsedda att vara **tillfälliga** och får endast ha en varaktighet av två månader efter att en barnavårdsutredning har avslutats, dvs. max 6 månader. Om det finns särskilda skäl får barnet vårdas längre i jourhemmet (Socialtjänstlagen, 22 kap. 4§, 2 st.).

Definition av familjehem:

- Enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård, omsorg och uppfostran (Socialtjänstlagen, 9 kap. 2§)

Jourhemsplaceringar har ökat

Nationell statistik om jourhemsplaceringar visar ökning över tid:

- Den 1 november 1998 befann sig 312 barn i jourhem (SOU 2014:3)
- Det var 1677 barn i jourhem år 2012 av totalt 20 800 i heldygnsinsats (SOU 2014:3).
- Totalt hade 26 307 barn någon form av heldygnsinsats under år 2024, av dessa var 18971 placerade i familjehem, varav 5486 i jourhem (Socialstyrelsen, 2025)
- Ungefär hälften, 2667, av barn i jourhemsplacering under 2024 var mellan 0-12 år (Socialstyrelsen, 2025)
- Av beslutade nya familjehemsplaceringar under året utgjorde jourhemsplaceringar ungefär hälften.

Tidigare forskning om jourhemsplaceringar

- Svårt att lokalt/regionalt organisera en verksamhet som kan tillgodose akuta, varierande och oklara behov (Gustafsson & Sköld, 2021; Johansson, Bergmark & Lundström, 2006).
- I en aktstudie i 12 kommuner (Skoog, 2021) framkom att jourhem var vanligast för yngre barn och att barn i jourhem hade haft mindre tidigare kontakt med socialtjänst än barn i andra former av samhällsvård.
- Majoriteten placeringar håller sig inom tidsramen men det förekommer att placeringar överstiger 6 månader (Skoog 2021; Johansson, Bergmark & Lundström, 2006).
- Den akuta kontexten kan leda till oenighet kring barns behov och beslut kring placering/avslut, bristande möjlighet till matchning en anledning till sammanbrott (Skoog, 2021, Johansson, Bergmark & Lundström, 2006).
- Det är vanligt att kommuner använder konsulentstödda hem vid akuta placeringar (Fridell Lif, 2025).

Rädda Barnens informations- och stödmaterial

Tre material med fokus på övergångar riktade till:

- Barn i jourhem
- Handläggare och jourhemsföräldrar

Kompletterar Socialstyrelsens material: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/familjehem/barns-delaktighet-i-samband-med-placering-i-familjehem/>

Jag visste ingenting, det är inte så att barn kan veta i förväg hur länge en utredning håller på.

Pojke, 12 år

Jag visste inte vart jag skulle och jag glömde bort att fråga

Flicka 8 år som flyttat 8 gånger

DET FÖRSTA DYGNET GÖR STOR SKILLNAD

Det är påfrestande för ett barn att byta sitt hemma, att separeras från sin omsorgsperson och läsa hos nya vuxna. När de nya vuxna sätter och berättar barnet kan göra stor skillnad för barnets möjlighet att hantera situationerna.

När barn är med en påfrestande händelse är utgångspunkt för barnets välbefinnande att återhämta sig. Du som förälder kan se till att barnet får stöd genom en trygg och trygg miljö och trygghet.

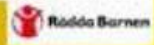
Vi på Rädda Barnen har hjälpt många barn som behövt en trygg miljö och berättat om deras erfarenheter. Det är viktigt för barnets utveckling att föräldrar eller familjen är närvarande för barnets utveckling och för att barnet ska känna sig tryggt och tryggt.

Rädda Barnens checklista hjälper dig att se om barnet har fått en trygg miljö och trygghet genom en trygg miljö och trygghet. Den hjälper dig att se om barnet har fått en trygg miljö och trygghet. Den hjälper dig att se om barnet har fått en trygg miljö och trygghet.

Checklistorna är skrivna av legitimerade psykologer och psykologer som är verksamma vid Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling. De är skrivna av oss för barn och ungdomar som har varit med om svåra händelser och som behöver stöd och behandling utöver det vanliga. Läs mer på www.raddabarnen.se och kontakt@raddabarnen.se

Du är viktig!

BRA AVSLUT GÖR SKILLNAD

Det är påfrestande för ett barn att byta sitt hemma, att flytta och flytta en ny vardag. Vuxna kan göra mycket för att underlätta övergången vid flytt från ett jobb eller familjehem.

Många av de barn och unga som behöver byta sitt hemma är med om att flytta flera gånger mellan parker, familjehem och ungdomshem. På vissa ställen stannar barn bara en kort tid och på andra ställen längre och kanske känner sig hemma. Oavsett är det viktigt för varje barn att få tydliga rutiner, en trygg och trygg miljö och trygghet och trygghet.

Rädda Barnen möter många barn som har erfarenhet av flera flyttar av socialt. En del barn behöver för att återhämta sig och vara i samband med flytt. I samband med barn och unga har vi kommit fram till några punkter som är viktiga för att skapa trygghet och trygghet av samarbete för barn som behöver byta sitt hemma på nytt.

Checklistorna är skrivna av legitimerade psykologer och psykologer som är verksamma vid Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling. De är skrivna av oss för barn och ungdomar som har varit med om svåra händelser och som behöver stöd och behandling utöver det vanliga. Läs mer på www.raddabarnen.se och kontakt@raddabarnen.se

ATT BYTA SITT HEMMA

De här sidorna är tänkta att göra det lättare för barn att prata med vuxna om att ha bytt sitt hemma.

Precis som Sigge har du också flyttat från dina föräldrar. Det är många barn som behöver byta sitt hemma, under en kort eller lång tid.

Alla barn har rättigheter. Det betyder att vuxna behöver ta hand om barn och se till att de har ett tryggt hem, kan gå i skolan och blir lyssnade på.

Det här är dina sidor!

Namn.....
Ålder.....

<https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/arbetar-med-barn/var-ar-sigges-hemma/>

Exempel på vad som var viktigt för barnen

*De ska inte bara vara snälla, de ska lyssna på oss också.
Flicka 13 år*

De var bra och lugna och berättade om allt där hemma. Sa här är kylan och till och med öppnade och visade och här är frysen och här kan du ta glass när du vill. Vi lärde känna varandra medan vi gick runt där hemma.

Flicka, 10 år

Studiens genomförande hittills

Intervjuer med:

- 10 chefer
- 16 handläggare
- 12 jourhem
- Från 6 olika kommuner (7 verksamheter)
- Tre utbildningstillfällen för handläggare och två tillfällen för jourhem

Frågor och diskussion

- Hur kan vi förstå ökningen av jourhemsplaceringar?
- Vilka frågor och tankar väcker presentationen?
- Har ni tidigare stött på Rädda Barnens material?
- Har ni prövat att använda materialet?
- Vilka verktyg finns i form av t.ex. checklistor för att inte missa viktiga punkter i information till barnen?

Våra kontaktuppgifter

Ann-Sofie Bergman,

ann-sofie.bergman@socarb.su.se

Hanna Linell

hanna.linell@socarb.su.se

Referenser

Fridell Lif, E. (2025). *The Swedish Foster Care Market: Structural, professional and foster carer perspectives*. Stockholms universitet, Institutionen för socialt arbete.

Gustafsson, J., & Sköld, J. (2021). *Utvärdering av gemensam familjehemsorganisation*. Linköpings universitet, tema barn.

Johansson, S., Bergmark, Å., & Lundström, T. (2006). *Tonåringar som inte kan bo hemma: en utvärdering av jourhemspoolen i nordvästra Stockholm*. Centrum för kunskapsutveckling i praktiken.

Skoog, V. (2021). "Jourhemsplaceringar för barn i samhällsvård", *Socionomen*, publicerad 6 februari 2021. <https://socionomen.se/premium/jourhemsplaceringar-for-barn-i-samhallsvard/>

SOU 2014:3, *Boende utanför det egna hemmet: Placeringsformer för barn och unga*.